N°. 711. **DE GRONDWET.** 1855.

ZONDAG 9, MAANDAG 10 SEPTEMBER.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . *f* **4.50.**
Voor de overige steden des Rijks . . . . " **5.50.**

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten **M. Schooneveld en Zoon**, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet**, Jan Hendrikstraat, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . .
Voor elken regel meer. . . . . **0.15.**
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van *f* **1**, het zegelregt daaronder begrepen.

Dezer dagen heeft *de Tijd* met zeer veel juistheid aangetoond, dat de *'sGravenhaagsche Nieuwsbode* "schrijft "als een schoolknaap, die eene amplificatie te maken "heeft." Dagelijks levert *de Bode* nieuwe bewijzen, dat de redactie zelfs de Hollandsche taal niet schijnt te verstaan; en zoo bevat het hoofdartikel van heden, dat quasi handelen moet over de aanstaande verkiezing in 's Hage voor een lid van de Tweede Kamer, eene volledige *cacographie*, zóó rijk aan fouten, als er welligt ooit aan een schoolknaap ter verbetering is gegeven.

Met *de Tijd*, maar eenigzins gewijzigd, roepen wij uit: "Wie zal toch in Gods naam zich de moeite geven "om aan den *Nieuwsbode* ten minste fatsoenlijk Hol-"landsch te leeren schrijven?" Wij voor ons zien de mogelijkheid niet in, om zoodanig kunststuk tot stand te brengen, en wij laten gaarne aan anderen het pleizier, om aan de zuivering van dezen taalkundigen Augias-stal de hand te slaan.

Wat den gang der denkbeelden betreft, dien men dagelijks in *de Nieuwsbode* vindt, deze is niet veel gezonder dan de taal. Wat wil, bijvb. zeggen: "kerkelijk-liberaal-behoudende partij", hetgeen wij heden lezen? Ware *de Bode* een *charivari* of *Kladderadatsch*: men zou kunnen meenen, dat men een "*charge*" heeft willen maken op het *beroemde* "constitutioneel-monar-"chaal-constitutionneel" van den heer VAN HALL. Met den kerkelijken tint, waarmeê *de Bode* nogtans is overdekt, bij den samenstem van de "tegenovergestelde rigting" waarvan het blad is doortrokken, krachtens de woedende Russomanie die het blad bezielt, schijnt het ons evenwel toe, dat aan *satyre* of aan al wat op goedhartigen *humor* gelijkt, niet gedacht *kan* worden.

De volgende zinsnede is bovenal merkwaardig, om te doen zien, hoe weinig *de Bode* inderdaad weet *wat* hij schrijft, en hoe het blad, dat lessen aan andere bladen geeft en het publiek wil vóórlichten, inderdaad tot de politieke tinnegieters behoort.

Wij lezen:

"De zoogenaamde constitutionn*ee*le (1) partij zal "toch wel zorg dragen in de residentie-*stad* (2) *geen* "*man* tot haren candidaat te stellen, *welke* (3) een blind "aanhanger der Thorbeckiaansche partij kan worden "genoemd, *doch juist daarom veel gevaarlijker zijn* "*zal* (4), daar, hoe gematigd *hij* (5) ook vóór zijne "keuze mogt wezen, weldra de drang der omstandig-"heden hem de verpligting zal opleggen, de partij, "door welke hij gekozen is, zoo veel mogelijk te onder-"steunen en hare belangen te bevorderen."

Wij (de zoogenaamde constitutionnele partij) zullen derhalve *niet* voorstellen een candidaat, die onze beginselen is toegedaan.

Wie zal *dan* door ons worden voorgesteld?

De *Nieuwsbode* zegt: een man, "die vóór zijne keuze *gematigd* mogt wezen"; waarschijnlijk wil daarmede gezegd worden: "die *nu* bekend staat als een *gematigd* man in de politiek".

Wanneer men nu overweegt, dat de constitutionnele partij steeds door *de Nieuwsbode* en de ministeriëlen wordt genoemd: "*zoogenaamd* constitutionneel", en dat de ministeriëlen en *de Nieuwsbode* zich zelven altijd noemen "de *gematigden*", dan komt men ook tot de kennis van de politieke kleur, tot welke de candidaat, vóór zijne keuze, zou behooren, die door de "zoogenaamde" constitutionnele partij zal worden gesteld.

Dan zal de candidaat, vóór zijne keuze, alzoo op dit oogenblik, nog moeten zijn: *ministeriëel.*

(1) Constitutioneele. Waarom twee éé's?
(2) residentie-stad!.... Portes-brisées-*deuren*..
(3) een man.... welke!.... Wat een kracht; wat eene zuiverheid van taal.
(4) doch juist daarom veel gevaarlijker zijn zal. *Wie?* "geen man." Op niets anders *kan* 't slaan..
(5) Hij. Wie? "*geen man.*" Op niets anders *kan* het woordje "hij" betrekking hebben.

Aanmerkingen van den zetter.

En wat zal er nu gebeuren, "*nadat*" hij gekozen zal zijn?

De *Nieuwsbode* zegt het; dan zal "*weldra* de drang "der omstandigheden *hem de verpligting opleggen*, de "partij, door welke hij gekozen is, zoo veel mogelijk, "te ondersteunen en hare belangen te bevorderen".

Dat kan, meenen wij, niet anders beteekenen, dan dat "*de gematigde*" (die hier *in tegenstelling* van de constitutionnele is genomen), spoedig zal inzien, dat de "zoogenaamde constitutionnele partij" regt heeft in hare grieven en klagten; dat die *gematigde* (i. e. ministeriëel) "door den drang der omstandigheden" — d. i. door de kracht der beginselen van de constitutionnele partij en door de handelingen der "tegenovergestelde rigting" — als eerlijk man *verpligt zal wezen*, de partij der constitutionnelen te ondersteunen en hare belangen te bevorderen.

Wij danken *de Nieuwsbode* voor deze openlijke hulde, aan de kracht onzer beginselen toegebragt; want in de taal van *de Bode*, wordt niets minder verklaard *dan dat zelfs de keuze van een ministerieel niet meer baten zal*; want ook *deze* zal "weldra" zich "verpligt" rekenen, tot de oppositie- d. i. tot de constitutionnele partij — *over te loopen.*

Met dezen angst in het hart en met dergelijke, inderdaad niet ongegronde overtuiging in 't gemoed, vinden wij het dan ook rationeel, dat *de Nieuwsbode* den heer GROEN aanbeveelt. Van hem alléén heeft *de Bode* werkelijk geene dusdanige desertie te vreezen; al wat slechts in de verste verte liberaal, al wat constitutionneel is of schijnt, wordt van *die* zijde in den ban gedaan. Ervaring en wetenschap, wat ook aangewend, niets zal dáár baten. De moriaan *is* niet te schuren. De heer GROEN is de voorstander van het liefelijke stelsel: *eene heerschende kerk*, vervolgens *veel praten en niets doen*, voorts *tegen* spreken en *vóór* stemmen, en eindelijk — gelijk VAN MAANEN en VAN HALL — zeggen: "*après nous le déluge.*"

Dat lijkt *de Nieuwsbode. Wie* zou het hem kwalijk nemen?

Art. 167 der Gemeentewet gebiedt: "De verordeningen tegen welker overtreding straf is bedreigd, worden binnen tweemaal vier-en-twintig uren, nadat zij door den Raad zijn vastgesteld, door den Burgemeester en den Secretaris te waarmerken, medegedeeld aan Gedeputeerde Staten.

"Gedeputeerde Staten geven aan den Raad berigt van de ontvangst binnen veertien dagen, nadat hun het afschrift is geworden."

Art. 169 zegt: "De afkondiging geschiedt binnen veertien dagen *na* de dagteekening van het, in art. 167 bedoeld berigt, tenzij dit inhoude, dat Gedeput. Staten de schorsing of vernietiging der verordening aan Ons hebben gevraagd."

Dit is alles klaar als de zon.

De wet wilde geene vertraging; zij wilde afdoening van zaken; verbreking van den ouderwetschen sleur; zij wilde beletten, dat het Gouvernement of Gedeputeerde Staten bij magte zouden zijn om, door nietafdoening, de besluiten van den Gemeenteraad krachteloos te maken; zij wenschte te zorgen, dat geen levendige, voortvarende, vooruitwillende Gemeenteraad onder de slaapmuts zou kunnen worden getrokken van dommelende Gedeputeerde Staten (1).

De wet liet dus vrij volle veertien dagen om den ontvangst te berigten; dus Gedeputeerde Staten hebben veertien dagen om de verordening te onderzoeken. Maar, na het berigt van ontvangst, zijn nog veertien dagen open voor de afkondiging. Des gevorderd kan dus de termijn van onderzoek tot bijkans vier weken verlengd worden.

(1) Wij spreken hier natuurlijk in het algemeen en willen met de eene of de andere uitdrukking, noch den Haagschen Gemeenteraad, noch de Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland karakteriseren.

Verdere verlenging is ondoenlijk, zonder schending van de wet.

Wat is er nu gebeurd?

De 's Gravenhaagsche Gemeenteraad stelt op *zeven* Augustus de politie-verordening vast. De Burgemeester volgt op het gebod van art. 167 en zendt die verordening aan Gedeputeerde Staten bij missive van *acht* Augustus.

Nu moesten Gedeputeerde Staten binnen veertien dagen daarna die ontvangst berigten, en *moet* binnen veertien dagen *na* dat berigt, de afkondiging door Burgemeester en Wethouders geschieden.

Wat doen Gedeputeerde Staten?

De termijn van veertien dagen is op 22 Augustus verstreken. Berigt van ontvangst moet door hen dus uiterlijk vóór 22 Augustus aan Burgemeester en Wethouders gegeven worden. En zij nemen op 21 Augustus de volgende resolutie:

"Gelezen zijnde eene missive van Burgemeester en Wethouders van 's Gravenhage, van den 8 dezer, no. 4091/742, daarbij, naar aanleiding van art. 167 der wet van 29 Julij 1851 (*Staatsblad* no. 85), inzendende afschrift der algemeene Politie-Verordening voor die Gemeente, vastgesteld door den Raad den 7 dezer;

"Gehoord het rapport van de leden der betrokkene afdeeling;

"Is besloten, aan Burgemeester en Wethouders van 's Gravenhage te kennen te geven, dat bij voorloopig onderzoek der bovengemelde algemeene Politie-Verordening, is gebleken, dat daarin enkele bepalingen voorkomen, welke in een reglement van gelijken aard in eene andere gemeente tot bedenkingen hebben aanleiding gegeven, die aan den Minister van Binnenlandsche Zaken zijn onderworpen; terwijl het buitendien niet mogelijk is, eene verordening van dien omvang als de hier bedoelde, in het bij art. 167 der Gemeentewet bepaalde tijdsbestek volledig te onderzoeken, weshalve vooralsnog de ontvangst daarvan niet kan worden berigt, en dus de afkondiging nog niet zal kunnen plaats hebben. Zullende zoodra deze vergadering met het gevoelen des Ministers zal zijn bekend gemaakt, aan de zaak verder gevolg worden gegeven.

"En zal afschift dezer enz."

Bij resolutie mitsdien van Gedeputeerde Staten blijkt:
dat de verordening IS *ontvangen;*
dat die ontvangst *berigt* IS binnen veertien dagen.
Wat zullen Burgemeester en Wethouders nu doen?
Art. 169 opvolgen?
Wij mogten er niet aan twijfelen.

Binnen veertien dagen *na* 21 Augustus *moeten* zij afkondigen. Er is geen grond om te onderstellen, dat zij het niet zouden doen.

Maar Gedeputeerde Staten schreven toch: "weshalve vooralsnog de ontvangst nog niet kan worden berigt." 't Is waar, doch wat kan dit beteekenen? Dat Gedeputeerde Staten aan Burgemeester en Wethouders kennis wilden geven, dat, hoezeer zij den ontvangst berigtten, en dus de wet naleefden, zij evenwel wenschten, dat Burgemeester en Wethouders het er voor houden mogten, dat zij, Gedeputeerde Staten (die Burgemeester en Wethouders in het naleven der wet moeten voorgaan en toezien dat Burgemeester en Wethouders ook de wet naleven), *niet* binnen veertien dagen berigt hebben gegeven, zoo als art. 167 der Gemeentewet gebiedt; dat zij dus de wet *niet* hebben nageleefd, en willens en wetens de wet hebben verkracht?

Dat kan er de zin niet van zijn; de Gedeputeerde Staten kunnen geene wetsovertreding hebben gewild; zij hebben dan ook waarachtig berigt, dat zij de verordening hebben ontvangen: want zij schreven, dat zij haar reeds hebben *ingezien*, reeds *voorloopig onderzocht.*

Er *is* dus berigt binnen 14 dagen.

Maar Gedeputeerde Staten schreven ook: "weshalve de afkondiging nog niet zal kunnen plaats hebben."

Wat beteekent dit, als de wet zegt: *er* ZAL *worden afgekondigd?*

De heer VAN HOËVELL schrijft, in de September-aflevering van het *Tijdschrift voor Nederlandsch Indië*, het navolgende:

„Men zal zich herinneren, dat ik, bij de behandeling van art. 49 van het Reglement op het beleid der regering van Nederlandsch Indië, heb aangedrongen op eene regeling van de pensioenen bij de wet. Ik verlangde dit hoofdzakelijk, opdat er meer zekerheid zou zijn voor de ambtenaren, wanneer hun regt op pensioen in de wet was geworteld, en een eenvoudig besluit daarin geene nadeelige veranderingen zou kunnen brengen. Maar ik verlangde het vooral ook, om eene betere verhouding te brengen tusschen de pensioenen der hooge en die der lage ambtenaren.

„Thans blijkt mij, dat, wat dit laatste punt betreft, er door den Minister eenige onderzoekingen worden ingesteld en advisen worden ingewonnen. Zoo verneem ik zoo even, uit een allezins geloofwaardigen mond, dat door den heer DUIJMAER VAN TWIST aan den Minister van Koloniën een voorstel is gedaan, om als regel aan te nemen, dat de pensioenen als minimum een vierde van het traktement zullen bedragen, dat de gepensioneerde het laatst genoot. De Minister heeft echter in dat voorstel niet getreden, maar verlangd, dat eene nieuwe alphabetische lijst, in den vorm van die, voorkomende in het *Staatsblad van Nederlandsch Indië*, voor 1837, no. 50, zal worden ontworpen, om aan de goedkeuring des Konings te worden aangeboden.

„Indien dus de Minister van Koloniën overtuigd is, dat de pensioens-reglementen herzien moeten worden, dan zijn wij het op dat punt reeds eens. Wij verschillen nu nog maar in de meening over de meest geschikte autoriteit, die deze nieuwe reglementen zal vaststellen. Ik beweer, dat het de wetgevende magt is; hij is van oordeel, dat het de Koning (dat zal wel hier zijn de Minister van Koloniën), bij voortduring behoort te zijn. Zoodra de zitting der Staten-Generaal weder zal geopend zijn, hoop ik de gelegenheid te zullen vinden, om aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal over dit gewigtig punt uitspraak te laten doen."

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Niets nieuws uit de Krim, behalve de bevestiging van het gevoelen door generaal Simpson in een verslag uitgedrukt ter zake van een nieuwen en ophanden zijnde aanval van het Russisch leger te Inkermann gekampeerd, tegen de positien der geallieerden aan de Tschernaia. Dat is het algemeen gevoelen.

Die operatie zou te meer te regtvaardigen zijn, daar de verslagen van de Russische generaals zelven den toestand van Sebastopol beginnen af te schilderen als meer bedreigd dan tot dusverre het geval was.

Eene belangrijke afleiding zou dus noodig zijn en alles draagt er toe bij om dit aan te raden. Eene overwinning zou ten minste den val der plaats vertragen, zoo al niet verhinderen; een nederlaag, zoo als die van den 16, zou den staat van zaken voor de Russen nog verslimmeren.

Van hunne zijde zijn de Russen sedert den laatsten veldslag op hunne hoede; zij hebben bij de brug van Traktir drie nieuwe redouten gevestigd, met kanonnen gewapend; de positie der Sardiniers is evenzeer versterkt en daar zij goed partij getrokken hebben van de toevallige omstandigheden van het terrein, zeer voordeelig voor de verdediging, is hun kamp een waar geretrancheerd kamp geworden, waar een hand vol mannen langen tijd weêrstand kan bieden aan de aanvallen van een vijand, die hun in getalsterkte overtreft.

Reeds geruimen tijd geleden spraken wij van eene demonstratie tegen de stad Wasa gedaan door het klein Engelsch escader, dat in de golf van Bothnie kruist.

De admiraliteit heeft thans ontvangen het verslag omtrent deze gebeurtenis van den bevelhebber van de *Firefly*.

Wij achten het niet noodig, dat stuk hier mede te deelen, dat veel overeenkomst heeft met die, welke over operatien van gelijksoortigen aard zijn medegedeeld. De Engelsche zeelieden hebben van de Russen 8 fraaije gebouwen vernield en nog meerdere magazijnen met houtskolen en andere artikelen, welke een eiland bezetten, dat door een naauw en diep kanaal van de stad is afgescheiden. De stad Wasa is gespaard gebleven en de Engelsche kommandant zegt zelfs dat hij aan de bewoners den tijd liet, om uit het nabij gelegen eiland te gaan halen wat hen het meest kostbaar was, en dat hij eene verandering van wind afwachtte om de magazijnen te verbranden.

De gebouwen werden verdedigd door troepen en stukken artillerie; er had zelfs tusschen de beide vijandelijke troepen een levendige wisseling van kanonschoten plaats. Het Engelsch verslag deelt het cijfer der verliezen dat de Russen leden niet mede; maar eene correspondentie van de *Times* schat de toegebragte schade op een som van 20,000 pond sterl.

In een telegrafische depêche uit Hamburg werd gister gemeld, dat brieven uit St. Petersburg het bericht behelzen, dat de rijks-kanselier, minister van buitenlandsche zaken, graaf von Nesselrode, van den Keizer verlof heeft bekomen tot het doen eener buitenlandsche reis. Het spreekt van zelf, dat dit feit tot allerhande uitleggingen heeft aanleiding gegeven, en dat zij teregt of ten onregte aan zeer ernstige beweegredenen wordt toegeschreven. Met het oog op de hooge betrekking, welke graaf van Nesselrode bekleedt, wordt elke stap, zelfs de meest verklaarbare, ondersteld met Europeaansche belangen in betrekking te staan.

En men is thans te eer geneigd, om in dien zin de reis des heeren von Nesselrode te verklaren, waarin hij zich ook begeven moge, daar de geruchten omtrent de vredelievende bedoelingen van Rusland onlangs in eene circulaire van den kanselier des Keizerrijks aan de diplomatische agenten van Rusland bij de Duitsche hoven aan den dag gelegd, bij voortduring in omloop blijven.

Wij hebben reeds opgemerkt, dat er o. i. geene aanleiding bestond om voor dit oogenblik te veel geloof te hechten hetzij aan de opening van vredesonderhandelingen of van vredesvoorstellen, daar het tegenwoordig oogenblik geheel aan de voortzetting van den oorlog is toegewijd. De beurt zal wel eenmaal weder aan de onderhandelingen komen, maar voor het tegenwoordige zijn zij hors de saison.

Met de *Vulture* is te Dantzig berigt ontvangen van Nargen 4 dezer. De geallieerde vloot lag nog altijd daar. Het Engelsch fregat *Inpericuse* en eene korvet waren 2 dagen te voren van daar afgezonden, om Kroonstadt te verkennen en tot bij den vuurtoren van Tolbuckin genaderd, waar twee Russische fregatten voor anker lagen, die op het gezigt van de beide Engelsche schepen de wijk namen onder de batterijen van Kroonstadt.

Overigens niets nieuws.

Prins Gortschakoff meldt van den 4den ten 11 ure des avonds, dat er geene verandering in den toestand van Sebastopol had plaats gegrepen en dat het vuur van den vijand gelijk aan dat der vorige dagen was.

Het vuur der Russische batterijen deed zijne approche-werkzaamheden steeds langzamer voortgaan.

Van den 5den des avonds meldt dezelfde veldheer, dat de vijand met het aanbreken van den dag een zeer hevig vuur op den regtervleugel der Russen en daarna ook op hun linkervleugel geopend had, waarop krachtdadig geantwoord werd. Des avonds was het vuur op alle punten matig.

De *Moniteur* bevat een decreet, waarbij de invoerregten op ijzeren machines en gereedschappen in overeenstemming worden gebragt met de thans geheven regten op de grondstoffen. Gegoten en gezuiverd ijzer zal betalen 7 francs de 100 kilogr.; geslagen en geplet 40 francs; ijzerdraad en met metaal overtrokken ijzerdraad 30 francs.

Uit Parijs worden berigten medegedeeld nopens de bestaande moeijelijkheden tusschen de Westersche mogendheden en de hoven van Napels en Griekenland. Ter beurze waren zelfs geruchten in omloop van grootere spanning dan welligt met der daad bestaat.

Zij schijnen niet gegrond te zijn. Uit eene doorgaans goed onderrigte bron wordt zelfs gemeld, dat de Grieksche en Napolitaansche regeringen alles vermijden zullen om de zaken niet tot het uiterste te laten komen en toegeven zullen aan de krachtige overwegingen van Frankrijk en Engeland; maar van denzelfden kant wordt tevens gemeld, dat in het tegenovergesteld geval, de twee laatste mogendheden vast besloten zijn om voor geen enkel middel terug te deinsen een einde te maken aan hetgeen zij noemen stelselmatige kwade wil ten hare opzigte van wege de hoven van Athene en Napels.

De Koning van Sardinie wordt steeds te Parijs en Londen verwacht. Evenwel is het tijdstip dezer reis nog niet definitief vastgesteld.

De radicale partij beweegt zich in Piemont zeer, maar vergeet te nemen, dat door eene bres te schieten in het tegenwoordig kabinet, dat zij beschuldigt niet genoeg voorwaarts te willen, zij niets anders doet dan de regten der Clericale partij te bevorderen, welke nog meer achterwaarts wil.

Naar aanleiding van verschillende vergaderingen welke in verschillende steden van lageren rang plaats hadden is te Turin zelfs eene meeting op 2 September geconvoceerd, om zich bijzonder met den financielen toestand bezig te houden.

In eene telegaphische depêche uit Brussel dd. 7 September wordt gemeld:

De correctionele regtbank heeft de directeuren van den Luxemburgschen spoorweg vrijgesproken van de hun ten laste gelegde escroquerie, en wel den heer John Achwell, als hebbende deze handeling volgens bekomen last, en de heeren William Magnay en John Kasterman, omdat het feit niet genoegzaam bewezen was.

Binnenland.

's Gravenhage, 8 September.

Bij Koninklijk besluit van 23 Aug. jl., no. 84, is bewilliging verleend tot wijziging van artt. 1 en 12 der statuten van de naamlooze vennootschap der Aziatische Zee- en Brand-assurantie Maatschappij.

Z. M. heeft benoemd tot ontvanger der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, en van het regt op de mijnen te Kerkrade, den heer S. Roebroek, thans ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Nieuwenhagen.

Z. M. heeft benoemd tot ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Leusden c. a., den heer Jhr A. J. W. Melvill van Carnbée, thans ontvanger derzelfde middelen te Geldersch Veenendaal; zijnde het beheer van laatstgenoemd kantoor tevens opgedragen aan den heer A. van de Werken, ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Stichtsch Veenendaal.

Z. M. heeft aan den heer H. H. Keijenberg, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als ontvanger der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Grave, behoudens aanspraak op pensioen.

* Bij Koninklijk besluit van 24 Augustus jl. zijn goedgekeurd de door de Staten der provincie Zuid-Holland, in hunne vergadering van 17 November 1854, vastgestelde wijzigingen van art. 3 van het huishoudelijk school-reglement en van het reglement voor de bewaar- of kleinderscholen in de provincie Zuid-Holland.

* Men verneemt dat vier afdeelingen van de kiesvere[eni]ging Nederland, tot candidaat voor het lidmaatschap [der] Tweede Kamer der Staten-Generaal, hoofdkiesdistrict 's G[ra]venhage, gekozen hebben Jhr. Mr. W. J. Gevers Deyn[oot], oud lid der Tweede Kamer, thans lid van de Provinc[iale] Staten van Zuidholland. In eene afdeeling werd als [voorlo]pig gekozen F. baron van Raders, voormalig gouvern[eur] van West-Indie. Eerstdaags zal deze kiesvereeniging e[ene] algemeene vergadering houden om haren bepaalden c[an]didaat te benoemen.

* Gister is voor het provinciaal geregtshof in Zuidholl[and] (onder voorzitterschap van Mr. J. A. Philipse) voortge[zet] de behandeling der zaak van Jacob Maasdam, beschuld[igd] van moord op den persoon van Jan Zondag. Na het hoo[ren] der deskundigen werden de nog overige getuigen gehoo[rd]. Gedurende het verhoor der laatste getuige (de vrouw v[an] den overledene Jan Zondag), gelastte de president dat [de] beschuldigde de geregtszaal zoude verlaten. Na afloop v[an] het verhoor dier getuige, werd de beschuldigde weder [in] de zaal gebragt. Daarna werd voorlezing gedaan van h[et] proces-verbaal door drie deskundigen opgemaakt, die b[e]noemd waren tot het onderzoeken van brieven door d[en] besch. geschreven; een briefje, door den besch. opgegeven dat door J. Zondag zoude zijn geschreven en twee han[d]teekeningen van J. Zondag. De slotsom van dat proce[s-]verbaal is, dat de brieven door Maasdam geschreven e[n] het briefje door hem opgegeven dat door Zondag geschreve[n] zoude zijn, van een en dezelfde hand moet zijn. Bedoe[ld] briefje zou namelijk moeten strekken om te bewijzen d[at] J. Zondag zich zelven van het leven heeft beroofd. Daar[op] werd de besch. nog eens ondervraagd, die echter bepaa[ld] bleef volhouden, dat hij de moordenaar van Zondag ni[et] was, doch dat deze zich zelven het leven heeft benome[n].

De teregtzitting is daarna geschorst tot heden ochte[nd] ten 10½ ure.

* In de heden gehouden zitting van het provinciaal g[e]regtshof in Zuidholland heeft de adv.-gen. Gefken zij[n] requisitoir genomen in de zaak van Jacob Maasdam, b[e]schuldigd van moord. Adv.-gen. ging al de feiten en omsta[n]digheden na en kwam tot de slotsom, dat de persoon va[n] Jan Zondag zich onmogelijk zelf van het leven kan hebbe[n] beroofd, hetgeen adv.-gen. opmaakte uit den toestand, waar[in] het lijk van den overledene gevonden is en uit den aa[rd] der toegebragte wonden. Naar zijn oordeel kon nieman[d] anders den moord hebben toegebragt dan de beschuldig[de] Jacob Maasdam. Een gewigtig feit ten bezware van de[n] beschuldigde vond adv.-gen. in het briefje, dat door Zond[ag] geschreven zou zijn, om zijn zelfmoord te verklaren. U[it] al de bewezen omstandigheden bleek het adv.-gen. ten du[i]delijkste, dat het bewuste briefje onmogelijk door den over[]ledene kan zijn geschreven, maar dat het door den besch[.] geschreven is, ten einde daardoor zijne onschuld aannemelijk te maken. Op grond van een en ander requireerde adv.-gen. tot de schuldigverklaring van den besch. aan de misdaa[d] van moord, en tot diens veroordeeling om gebragt te wor[]den ter plaatse waar zulks te 's Gravenhage gebruikelijk is en aldaar ter dood te worden gebragt.

Hierna bekwam de verdediger van den besch., de hee[r] Mr. J. G. Rochussen het woord. In eene uitvoerige red[e] ging ook hij al de feiten en omstandigheden na en voor[al] ook het bewuste briefje. Pleiter meende, in tegenoverstel[]ling van het gevoelen van den adv.-gen., dat het volstrek[t] niet uitgemaakt is, dat dit briefje door den besch. geschre[]ven is, en dat er in het geheel geen bewijs is geleverd, dat de overledene Zondag niet schrijven kon, hetgeen door adv.-gen., op grond van onderscheidene getuigen, te kenne[n] was gegeven. Vervolgens ging pleiter de gedragingen van den besch. na, vóór en na den gepleegden moord, waaruit hij voor zich de overtuiging bekwam, dat er b[ij] den besch. geen voornemen bestond om den moord t[e] plegen.

Nadat de adv.-gen. verklaard had bij zijn gevoelen t[e] blijven persisteren, werd de uitspraak bepaald op hede[n] over 8 dagen, des namiddags ten twee ure.

Een talrijk publiek woonde gedurende de dagen, aa[n] het onderzoek van dit regtsgeding besteed, de behandeling daarvan bij.

* Heden in den vroegen morgen, trof den verwers[]knecht Thiery, die werkzaam was aan de gebouwen va[n] het rijks-archief op het Plein, het ongeluk van af het da[k] naar beneden te storten, hetgeen zijn onmiddelijken doo[d] ten gevolge had. Hoewel er dadelijk geneeskundige hul[p] werd verleend, waren echter alle pogingen om hem te red[]den vruchteloos.

* Men verneemt, dat de besteigering van den Groote[n] of St. Jacobs-toren alhier, thans is gegund aan de heere[n] J. E. van Ettinkhuizen en zoon, met den heer A. D. W[.] Martijn, aannemers te 's Gravenhage en wel voor een[e] som van *f* 8500.

* Programma der uit te voeren muzijkstukken, door h[et] muzijkkorps van het 4e regement dragonders, op morge[n] (Zondag) voor het *Groot Paveljoen* in het Bosch, des mi[d]dags ten 2 ure: No. 1. Marche van Calk; 2. Potpourri der Bergmönck, Wolfram; 3. Air, le Cheval de Bronze, Auber; 4. Duo de l'opera Norma, Bellini; 5. Dublin Vals, Labitsky; 6 Jenny-Lind-Polka, Wallerstein; 7. Ouverture les Flibustiers, Lobe, 8. Cavatine, le Barbier de Sévill[e,] Rossini; 9. Polka-Mazurka; 10. Galop.

* Wij herinneren onze stadgenooten, dat er morge[n] avond in het hôtel *Nieuw-Oosteinde*, aan het eerste [sta]tion van af 's Hage een laatste bal champêtre e[n ...]

zal worden gehouden. Ten 6 ure zullen de kunstoefeningen aanvangen van Signor Napoli, die thans in den grooten stads schouwburg te Amsterdam is geëngageerd. Het zal zijne laatste voorstelling van zijne krachts- en kunstoefeningen zijn. Ten half acht ure, vangt het bal masqué en het groot venetiaansch vauxhall en harmonie aan. Van 4 ure af zullen er van de dagelijksche Groenmarkt omnibussen naar het hôtel rijden. Wij gelooven, dat deze mededeeling voldoende zijn zal, om het publiek aan te sporen dit laatste bal gedurende dit jaargetijde met een talrijk bezoek te vereeren.

De heer baron von Kleist-Retzow, opper-president der Rijn-provincie in Pruissen, is benoemd tot grootkruis van de Orde der Luxemburgsche Eikenkroon.

Blijkens een ontvangen berigt van den consul van Nieuw-Grenada te Amsterdam, heeft de wetgevende magt dier republiek twee wetten aangenomen, die zes maanden na hare publicatie in werking treden.

Volgens de eerste zal door elke 50 kilo kina, en voor elke 50 kilo tabak, die uit Nieuw-Grenada worden uitgevoerd, betaald worden een regt van één peso.

Ingevolge de tweede, worden de regten, die thans van de invoer-artikelen worden geheven, met 50 pCt. verhoogd, met uitzondering op het zout.

Volgens een berigt van den kommandant van Zr. Ms. schoenerbrik *Makassar*, gedagteekend uit Aberdeen, den 25sten Augustus jl. was aldaar binnengevallen de haringbuis *Op hoop van zegen*, schipper Jan Meuldijk, van Zwartewaal, welke den 24 dier maand, 20 mijlen bezuiden Aberdeen, in zinkenden staat had gezien een Noordsche smak, genaamd *Bjorgine*, geladen met steenkolen, waarop hij afgehouden en den kapitein L. A. Olsen, benevens de vier man der bemanning, gered had. Twee uren daarna was het vaartuig gezonken.

* Te Naaldwijk hadden er — naar het gerucht wil — bij de laatste verkiezingen voor den gemeenteraad, vreemde gebeurtenissen plaats. Wij willen niet wedergeven wat men, misschien zonder duchtige bewijzen, elkander verhaalt, maar wij kunnen met zekerheid melden, dat ingezetenen van die gemeente zich met hunne klagten tot de administrative autoriteit hebben gewend, daarbij de verzekering voegende, dat een nauwkeurig onderzoek verschillende feiten aan het licht zal brengen, die voor het vervolg met alle kracht moeten worden tegen gegaan. In hun adres wordt gewezen op middelen, die de burgemeester zoude hebben aangewend om de verkiezing der aftredende raadsleden te bewerken. De candidatuur dier leden zoude zijn aanbevolen bij de ingezetenen door den gemeentebode, de beide veldwachters, den nachtwacht en den geëmployeerde ter secretarie. Bij de stemopneming zoude een ingezeten, zonder eenige andere reden, dan dat hij zich aldaar scheen te bevinden, om van 't geen er voorviel aanteekening te houden, zich hebben moeten verwijderen. De voorzitter van het stembureau zoude verzuimd hebben om, gelijk art. 57 der kieswet voorschrijft, de billetten aan den oudsten stemopnemer ter vergelijking over te geven en de stemopnemers zouden, in strijd met art. 60 dier wet, onderscheidene keeren de bevinding van den voorzitter in stede van hunne eigene bevinding hebben opgeteekend. Bij het bedoelde adres wordt nog op meerdere bijzonderheden gewezen, welke, zoo ze hebben plaats gehad, zeker niet zonder gevolg zullen blijven.

Met belangstelling wordt het resultaat te gemoet gezien van het onderzoek, dat er ongetwijfeld is ingesteld.

Het Provinciaal Geregtshof in Noord-Holland heeft gisteren bij een uitvoerig gemotiveerd arrest uitspraak gedaan in de zaak van Laurens v. d. Oord, denzelven schuldig verklaard aan moord, en tot de straf des doods veroordeeld.

De collecte te Amsterdam, den 5 en 6 en dezer gehouden, ten behoeve van cholera-lijders, heeft de aanzienlijke som van *f* 14,002.90 opgebragt, daarenboven is bij de geneeskundige commissie nog aan bijzondere giften ingekomen de som van *f* 1,866.16.

In den door tweespalt geteisterde gemeente Loon-op-Zand-Kaatsheuvel, waar nog zoo kort geleden om de verplaatsing van het raadhuis van Loon-op-Zand naar Kaatsheuvel een oploop plaats had, die door militaire inkwartiering gevolgd werd, is ter gelegenheid der aftreding en verkiezing van leden voor den Gemeenteraad, eene nieuwe spanning ontstaan, die voor den geregelden loop der gemeentezaken zeer bedenkelijk is. Bij de verkiezing zijn onregelmatigheden voorgevallen, te weten: de leden van het hoofd-kiesbureau te Kaatsheuvel hebben beurtelings, eerst een en daarna twee, de zaal, waarin de verkiezing plaats had, en ook het raadhuis verlaten, en is, nadat het procés-verbaal van stemopneming reeds gesloten was, volgens het zeggen van kiesbevoegden, eerst gevraagd of niemand iets tegen de opening der stembriefjes aan te merken had, terwijl op het indienen der bezwaren dus natuurlijk daarvan geene melding in het procés-verbaal gemaakt is. De Gemeenteraad heeft alzoo goedgevonden bij het onderzoek der geloofsbrieven, ook op het gerucht, dat een aantal stembriefjes niet waren, zoo als zij door de kiezers zijn in de bus gestoken, de verkiezing als ongeldig te verklaren en de gekozen leden niet toe te laten. Niettegenstaande nu heeren Gedeputeerde Staten de toelating der gekozen leden hebben bevolen, weigert de gemeenteraad van Loon-op-Zand-Kaatsheuvel de installatie, en daar onder de nieuw gekozenen de twee wethouders en de ambtenaren van den burgerlijken stand behooren, zoo is in die gemeente geene gelegenheid om geboorte of overlijden in te schrijven of huwelijken te sluiten. (*H.*)

Omtrent de nieuwe proefvaart van de *Montrado*, die weder aan 't Nieuwe Diep is ingeloopen, verneemt men, dat het tuig gebleken is te hoog te zijn. Er is derhalve aan het ministerie aanvraag gedaan, om dit te mogen veranderen. Men meent, dat het vertrek van dien bodem naar Oost-Indië dientengevolge weder een paar maanden zal vertraagd worden. (*U. Ct.*)

In het *Reporterium*, tijdschrift voor de practische geneeskundige wetenschappen in al haren omvang, lezen wij het volgende: Bij het onderwijzen van doofstommen kinderen in het spreken bezigt de heer Locot, predikant te Boulogne-sur-Seine, — volgens eene mededeeling aan de akademie der wetenschappen te Parijs, — eene gewone spreek-trompet van blik, waarvan het dunne einde tusschen de tanden van den doofstomme moet worden geklemd, en in wier wijd einde de predikant duidelijk, maar zonder inspanning, de klanken spreekt, terwijl hij zijnen mond voor het midden der geluid-opening houdt. Deze eenvoudige en gemakkelijke handelwijze heeft hij reeds bij een groot aantal kinderen beproefd, en bijna allen hebben terstond de klanken herhaald, die zij op deze wijze hadden vernomen. Vele kinderen werden op deze wijze zeer spoedig zóó verre gebragt, dat zij geheele volzinnen konden naspreken.

* Den 5 dezer is te Zwolle, in den ouderdom van 26 jaren overleden de heer W. H. baron van Aerssen Beijeren van Voshol, eerste luitenant-adjudant der infanterie, in dienst van Z. M. den Keizer van Oostenrijk.

Rotterdam, 7 Sept. In de zitting van den gemeenteraad gister gehouden, waren o. a. aan de orde de beraadslagingen over het voorstel van de vier leden betrekkelijk de wijze van invoering eener directe belasting.

De Voorzitter ving aan met te herinneren hoe te dezer zake in de vorige vergaderingen twee gevoelens waren ontwikkeld; volgens het een zoude de vermoedelijke verteringen tot grondslag eener directe belasting worden aangenomen: volgens het andere zou de huurwaarde tot grondslag strekken; nopens beide systema's waren de gevoelens der leden met ernst ontwikkeld; het was bekend, met welk eene kleine meerderheid ten slotte der beraadslagingen de gevallen besluiten waren genomen, hetwelk geen aangenamen indruk had gemaakt. Burgemeester en Wethouders hadden hierover ernstig nagedacht, hetwelk aanleiding had gegeven tot de gedachte, of geen conciliatoir kon worden aangenomen, hetwelk zoowel bij de Vergadering als bij de burgerij meer bijval zou vinden. De gedachte was namelijk gerezen, of de beide punten van uitgang niet in de belastingwet konden worden opgenomen, zoodat men bij voorbeeld de huurwaarde tot grondslag nam, maar tevens aan de belastingschuldigen de keus liet naar een anderen later te bepalen maatstaf aangeslagen te worden. Mogt de Vergadering willen beproeven langs dezen weg iets goeds tot stand te brengen, dan zou hij de zaak in handen eener speciale commissie gesteld willen zien, ten einde een prae-advijs uit te brengen. Was de Vergadering echter van een ander gevoelen, dan konden de beraadslagingen over het voorstel der vier leden terstond worden aangevangen. Mogt de Vergadering tot het gevoelen van Burgemeester en Wethouders overhellen, dan twijfelde hij niet of Gedeputeerde Staten zouden wel eenig uitstel verleenen voor het indienen der voorstellen.

De heer Burger, ondersteunde dit gevoelen; in eene zaak van zoo hoog belang achtte hij het ontvangen van alle mogelijke inlichtingen wenschelijk. De heer van Reesema zou zijn oordeel over het voorstel des Voorzitters opschorten daar hij het niet kende; hij zou ook niet aandringen op het doorzetten der behandeling van zijn voorstel, maar wilde alleen in het oog gehouden hebben, dat dit voorstel thans aan de orde is, weshalve hij niet gaarne zou zien, dat het op deze wijze achter de bank werd geschoven. Hij was dus voor het uitstellen der beraadslagingen en het stellen der beide voorstellen in handen eener commissie, mits het voorstel der vier leden aan de orde bleef. De Voorzitter hoopte, dat men niet zou denken, dat het zijne bedoeling was, het voorstel der vier leden achter de bank te schuiven; hij zette daarop zijne intentie nader uiteen. — De heer van Reesema meende te mogen opmaken dat het voorstel der vier leden alzoo aan de orde bleef. — Zulks werd door den Voorzitter bevestigend beantwoord. De heer Obreen achtte het beter het voorstel der vier leden bij amendement eenige wijziging te doen ondergaan dan een nieuw voorstel uit te lokken, daar hij het toch niet mogelijk achtte eene transactie tusschen de beide systema's te bewerkstelligen. — De Voorzitter stelde in het licht, dat het een groot verschil maakt op welke wijze eene belasting wordt geheven, en nu het oude belastingstelsel niet langer behouden mogt worden, achtte hij het zeer wenschelijk daarvoor het beste in de plaats te nemen; hij zette ook nog nader uiteen, hoe met het voorstel van Burgemeester en Wethouders beoogd werd de belastingschuldigen de keus te laten zich in eene categorie te plaatsen: het wijzigen van het voorstel der vier leden enkel bij amendement zou, zijns oordeels, zeer veel tijd vorderen. — De heeren Mees en Burger ondersteunden nog nader het gevoelen des Voorzitters. — Daarop greep eene woordenwisseling plaats over de vraag, of: zoo de zaak in handen eener speciale commissie werd gesteld, eerst het rapport dezer Commissie dan wel het voorstel der vier leden in overweging zou moeten worden genomen. Ten slotte werd met 24 tegen 6 stemmen bepaald, dat de zaak in handen eener speciale commissie zou worden gesteld en dat het rapport dezer commissie zoude worden behandeld vóór dat het voorstel der vier leden in nadere overweging werd genomen; tegen stemden de heeren Smalt, van der Kun, Obreen, Reuchlin, van Reesema en Bichon van IJsselmonde.

Met goedvinden der Vergadering benoemde de Voorzitter daarop tot leden dezer speciale commissie de heeren Blankenheym, J. van Vollenhoven, van Reesema, Ledeboer Hubrecht en Blom. De heer van Reesema verzocht dat een ander in zijne plaats zou worden benoemd, waarop de Voorzitter achtereenvolgens de heeren Smalt, Bichon van IJsselmonde en van der Kun benoemde die echter mede allen bedankten, waarop besloten werd, dat de commissie alsdan zou zijn zamengesteld uit de vijf leden die eerst met den heer van Reesema benoemd waren.

Door den heer van Reesema, werden daarop nog eenige amendementen op het voorstel der vier leden ingediend. Werd besloten die te doen drukken en ronddeelen.

Zwolle, 6 Sept. De instructie tegen Jan van Dam, beschuldigd van onlangs eene poging tot moord te hebben gepleegd op de bedelaarkoloniste Helena Jansen te Ommerschans, wordt met ijver te Deventer voortgezet. Uit dezelve blijkt thans evenwel, dat niet de veldwachters te Ommerschans, maar de dienstmeid van den predikant aldaar, met name Antje Molenbroek, de moord heeft verijdeld. Het blijkt dat H. Jansen in de nabijheid van de woning des predikants te Ommerschans, door van Dam is aangevallen, vergezeld van een andere kolonist: dat deze laatste geheel onthust, geen moed schijnt gehad te hebben om van Dam aan te grijpen maar alleen om hulp heeft geschreeuwd, welk geschreeuw, gepaard met het angstgeschrei van H. Jansen, door de dienstmeiden van den predikant het eerst is gehoord dat deze zijn toegeschoten en Antje Molenbroek alstoen van Dam heeft aangegrepen, dat zij hem zijn slagtoffer heeft afgetrokken, en hem daarbij een trap met den voet tegen den regterelleboog heeft gegeven, waardoor hem het mes uit den hand vloog, hetwelk zij gezwind heeft opgeraapt, en naar den overkant der sloot geworpen; dat toen de veldwachters mede zijn toegeschoten, en van Dam hebben gevat; zoodat werkelijk de moord op Helena Jansen door Antje Molenbroek is belet of voorgekomen.

Het is juist te wenschen, dat de regering de koene daad van deze dienstmeid, tot voorbeeld voor anderen, en in het belang der justitie, ruimschoots moge beloonen; waartoe naar wij vernemen reeds eene voordragt is gedaan.

† † **Nijmegen**, 7 Sept. Reeds in den vroegen morgen van eergisteren had onze stad een feestelijk aanzien gekregen door de menigvuldige vlaggen, die zoowel van openbare als particuliere gebouwen wapperden, waardoor de ingezetenen blijken van sympathie gaven voor de tentoonstelling van landbouwkundige voortbrengselen der Geldersche Maatschappij, die dit jaar alhier gehouden is, en waaruit men met genoegen kon bespeuren de vlugt die deze tak van nijverheid in weinige jaren, ook in ons gewest genomen heeft.

Dien dag werd het consumtieve vee, benevens de bloemen en gewassen en de werktuigen, ten toon gesteld. Alles te beschrijven wat zich voordeed zoude ons bestek te buiten gaan; bijzonder vielen in het oog Zwitsersche koeijen, die zich door hun fijnen vorm en kleine gestalte bijzonder onderscheidde, begeleid door boeren in den Zwitserschen nationalen kleederdragt, toebehoorende aan een heer uit het naburige Bemmel. De bloemen en gewassen waren over het algemeen keurig, en de werktuigen, hoezeer weinig in getal, leverden het bewijs, dat men geene pogingen onaangewend laat om de capaciteit dier werktuigen, ondanks minder arbeid, te vermeerderen. Gisteren had de keuring der paarden plaats, die in een groot aantal aanwezig waren, waarvan sommigen schoon mogten genoemd worden.

Des avonds van den eersten dag was het Valkenhof geïllumineerd alwaar zich de muzijk der stedelijke schutterij deed hooren. De societeit Burgerlust was beide dagen mede geïllumineerd en die avonden was aldaar bal dat, zoo druk bezocht werd dat er nauwelijks plaats te bekomen was en tot vroeg in den morgen voortduurde.

De voornaamste straten der stad wemelden, zoowel over dag als des avonds laat, van eene onafzienbare massa volks, die door hare bonte schakering een verrassend gezigt opleverde en niettegenstaande is alles, zoo ver wij weten, in de beste orde afgeloopen.

Heden had er eene mastklimmerij plaats, die ons des te aangenamer was, om dat daardoor den minderen man ook eene deelneming aan de algemeene uitspanningen verschaft werd.

Wij hopen, dat het gemeentebestuur thans in ervaring zal zijn gekomen, dat publieke vermakelijkheden alleen in staat zijn om den kwijnenden toestand dezer stad een weinig op te beuren.

Druten, 6 Sep. De marktdag alhier levert op heden weinig bijzonders op, en is in weerwil van het gunstige weder, niet zeer druk bezocht. Hoofdzakelijk zal dit moeten toegeschreven worden aan de dezer dagen te Nijmegen plaats hebbende tentoonstelling en feestelijkheden betrekkelijk den landbouw. — Intusschen is er nog al aanvraag naar goed vee en worden daarvoor hooge prijzen bedongen.

— Als eene bijzonderheid moge vermeld worden, dat gisteren in den tuin van baron v. D. te dezer plaatse twee aardappelstruikken zijn opgetrokken, waarvan de eene bij de 100 en de andere 116 gezonde, zoo groote als kleine aardappelen, opleverde. Misschien is het niet ongepast hierbij te voegen, dat het loof derzelve wel door de ziekte is aangedaan geweest, maar zorgvuldig had men elken morgen al de besmette blaadjes afgeplukt, waarna de planten op nieuw, jonge en krachtige loten kregen, en zoodoende in groote, en rijkdom de overigen, die men ongemoeid had gelaten, verre overtroffen. Eene proefneming hiervan op grootere schaal, ofschoon nog al veel tijd en geduld vereischende, zoude welligt tot zeer voordeelige uitkomsten kunnen leiden. (*Arnh. Ct.*)

Varia.

Eene geregtelijke dwaling.

Wij hebben vroeger met een woord gesproken van een treffend geval, dat in Frankrijk was voorgekomen: zekere LESNIER, een schoolmeester, was in 1847 wegens moord en brandstichting tot levenslangen dwangarbeid veroordeeld en eenige weken geleden uit het straf-gesticht ontslagen, daar zijne onschuld was gebleken en de ware daders dier misdrijven ontdekt waren.

Hij heeft kort vóór zijne rehabilitatie eenige bijzonderheden over zijn leven en vooral over zijn onschuldig lijden in het licht gegeven, waaraan wij het volgende ontleenen:

Bijzonderheden uit het leven van JEAN FRANÇOIS DIEUDONNÉ LESNIER, *door hem zelven.*

„Men vraagt mij naar mijne levensgeschiedenis. Zij die dit doen weten niet, dat het de geschiedenis van mijn lijden is. God weet het, dat ik niet gewenscht heb naar de treurige beroemdheid, die zich aan mijn naam verbindt; mijne begeerten, even eenvoudig als het mijn eerste levenstijdperk geweest was, druischten daartegen allezins aan. Echter kan ik hen, die mij dit blijk hunner belangstelling verleenen, het geschift niet weigeren, dat zij heden van mij eischen. Men zal er noch klagten, noch beschuldigingen in vinden. Mijne smarten, mijne doodsangsten zijn uitgewischt door de vreugde, die ik smake in de hoop van eene wederherstelling, die zoo nabij is. Daar ik ongelukkig was door de schuld van anderen, heeft mijn lijden medegevoel opgewekt; ik wil er diegenen niet van berooven, wier eigen schuld hun ongeluk berokkend heeft.

Ik zal mij dus bepalen tot een eenvoudig, maar getrouw verhaal der daadzaken; dit zij voldoende voor den lezer, die, zoo ik hope, mijne terughouding zal begrijpen en eerbiedigen.

Ik ben geboren te Chamadelle, in het kanton Contras, arrondissement van Libourne (Gironde), den 3 Junij 1823.

Vroeger was mijne familie ruim bemiddeld; in zijne vroegste jeugd bezat mijn vader een vermogen van 150.000 fr. dat verloren is gegaan in processen van twijfelachtigen aard, hem door zijne voorouders nagelaten.

Van vader op zoon had men steeds den krijgsmansstand gekozen; de laatste, dien wij daaronder tellen, is LESNIER DE COUTINE, oom van mijn vader, die zijn ontslag uit de dienst nam, met den rang van kommandant, en te Laruscade, bij Guîtres gelegen, in 1826 of 1827, overleed.

Ik bragt mijne eerste levensjaren door in de kantons van Contras en Guîtres, waar mijn vader een landgoed van moederszijde had liggen. Daar ik onbemiddeld was, en een tamelijk goed lager onderrigt had genoten, wijdde ik mij aan het onderwijs toe. Achttien jaar oud zijnde stelde ik mij voor te Bordeaux op de school ter opleiding van onderwijzers, om er in hoedanigheid van kweekeling te worden geplaatst. Van twee en vijftig kandidaten werden er drie en twintig aangenomen en ik was de vierde naar rang van verdienste; ik verkreeg drie vierden eener beurs. De lessen, die ik bijwoonde, en de examens, die ik onderging, waren voldoende, dat ik in het tweede jaar eene geheele beurs kon erlangen. Eindelijk, in de maand Augustus van het jaar 1843, werd mij een bewijs van bekwaamheid voor het lager onderwijs afgegeven. Den 3 November daaraanvolgende werd ik aangesteld tot gemeente-onderwijzer in de gemeente du Fieu, kanton Coutras (Gironde).

Ik aanvaardde eene school, die nooit meer dan twee en twintig scholieren had gesteld; vier jaren daarna telde zij er reeds vijftig. Ik ontving deswege de betuigingen van tevredenheid der opzieners en twee premiën tot aanmoediging.

In 1847 omstreeks de maand Junij of Julij kocht ik op lijfrente een stukje gronds en eene kleine woning, toebehoorende aan een zeventigjarigen grijsaard, GAY genaamd. In de maand November daaraanvolgende werd deze man vermoord en zijn huis in brand gestoken. De aanvankelijke nasporingen der justitie leidden tot geenerlei ontdekking van de bedrijvers dier misdaden, maar deze wisten de beschuldiging tegen mij te doen keeren; en in de maand December 1847 betrad ik, van deze dubbele misdaad beticht, de gevangenissen van Libourne met mijn vader, dien men als mijn medepligtige beschouwde.

Ik had nog nooit een voet in eene gevangenis gezet; de eerste boeijen, die men mij aanlegde, deden mij verstijven; mijn geweten verweet mij niets, maar ik was ontzet door de misdaden, waarvan ik werd beschuldigd. De bewerkers van mijn ondergang verspreidden zoovele schenddaden op mijne rekening, dat weldra vrienden, bloedverwanten, allen mij begaven; ik bleef alleen met mijn vader; niet ééne raadgeving, niet ééne vriendenstem was er, die ons bemoedigde. Wij bleven acht maanden op verdenking gevangen. In dit tijdsverloop werden wij tweemaal, bij gelegenheid van getuigenverhooren en huiszoekingen, naar Fieu gebragt.

Mijn vader werd met mij vastgeketend; niettegenstaande zijne onwederspreekelijke zielskracht, zag ik tranen zijne oogen bevochtigen; ik bezwoer hem bij alles wat mij heilig was, dat ik aan al deze misdaden onschuldig was; hij geloofde mij, want nooit nog had ik hem bedrogen; hij wist, dat ik voor hem niets verborgen hield. Mijn vader had mij hartelijk lief; maar ik geloof, dat zijne genegenheid vermeerderde sinds den dag, dat ik onschuldig met hem vastgeketend was, want mij was evenzeer van mijne onschuld overtuigd als hij het van de zijne was; tusschen een vader en zijn zoon kan geen bedrog bestaan; volgens zijne kennis van mijn karakter wist hij het, dat, zoo ik schuldig geweest ware, ik hem zelfs geen uur in de gevangenis had laten smachten. (Gij zult er het bewijs van vinden in het denkbeeld, dat ik had gekregen voor het Hof van assises).

Den 30 Junij 1848 verschijnen wij voor het hof van assises van de Gironde; dáár worden de schandelijkste verdichtsels den regter voorgehouden, en den 2 Julij wordt mijn vader op vrije voeten gesteld en ik tot LEVENSLANGE DWANGARBEID veroordeeld. De slag was zoo verschrikkelijk, dat ik er geen bewustzijn van had; een paar tranen ontrolden mijne oogen; toen sprak mijn vader deze enkele woorden tot mij: „Ga, mijn zoon.... uw vader blijft u bij!....” De poorten der gevangenis sloten zich weder achter mij; het was twee uren in den morgen; ik legde mij neder en sliep rustig door, doch wat smarte, toen ik ontwaakte! Gedurende eenige dagen ging ik bij afwisseling van magteloosheid tot woede over, ik werd bijkans waanzinnig!.... Mijn vader kwam mij bezoeken, het deed mij goed hem te zien; hij beloofde mij, dat, zoolang er nog één droppel bloeds in zijne aderen zou overblijven, hij niet zou rusten, vóór hij de moordenaars van GAY gevonden zou hebben. God weet het, hoe hij woord gehouden heeft!

Ik mag hier den naam niet vergeten van den man, die mogelijk de éénige was, die niet aan mijne onschuld getwijfeld heeft. Mijn vader en ik hadden onze verdediging toevertrouwd aan den heer AURELIEN GERGERES, advokaat bij het Hof van Bordeaux. Zijne prijzenswaardige pogingen konden in het hart mijner regters de overtuiging niet doen overgaan, die hem bezielde. Echter gelukte het hem mijn hoofd te ontrukken aan het geregt, dat het geeischt had; en, daar hij de schuldeloos-verklaring mijns vaders bewerkt heeft, heeft hij ook mijne eer gered. Toen de taak van den advokaat was afgeloopen, had ik het geluk een vriend te behouden. Aan den heer GERGERES ben ik de aanbevelingen verschuldigd, die in later tijd mijn toestand in de bagno's verbeterden; hij was het, die mijn vader in zijne nasporingen leidde en die door menigvuldige reizen naar Libourne, zooveel hij het vermogt, bijdroeg tot de openbaarmaking van deze waarheid, die tot op dat oogenblik niet aan den dag had kunnen komen.

Ik leed veel in de gevangenis van Bordeaux; er waren oogenblikken waarin het leven mij zoozeer tot last werd, dat ik niet weet, wat ik gedaan zou hebben, zoo ik mijn vader niet beloofd had te leven. Wanneer ik er aan dacht, dat ik een galeislaaf was, werd ik door een huivering overvallen, en ik kan niet uitdrukken wat er dan in mij onging

Den 26 Januarij 1849 vertrok ik naar het bagno van Rochefort. Dáár wachtte mij een tooneel, even verschrikkelijk als nieuw voor mij: inderdaad wat is eene gevangenis vergeleken bij een bagno? Men ontkleedt mij, men doet mij het onteerend gewaad aan, men slaat mij in boeijen; eene treurige bewerking, die hierop nederkomt: men doet de veroordeelden op het *souche* (1) nederknielen, met het been naast het aanbeeld, dat te dien einde daar is geplaatst; boven den enkel brengt men een ijzeren ring aan, die vastgeklonken wordt met twee ijzeren bouten of pennen; door den ring wordt een keten getrokken, die negen schakels heeft; zij heeft eene lengte van ongeveer eene (Nederlandsche) el, vijftig duim; het geheel weegt twee (Nederlandsche) ponden vijfhonderd wigtjes.

Gedurende deze bewerking houdt men u stevig vast, want de minste beweging zou u het been kunnen doen verbrijzelen. Deze boeijen mogen den veroordeelde niet meer verlaten, zoolang hij in het bagno verblijft. O, wat heb ik geleden gedurende dat slaan in de boeijen, hetgeen tien minuten duurde. Iedere hamerslag ging mij door het hart. Men legde mij op de *ramas*, dat wil zeggen een veldbed, waaraan de laatste schakel van mijn keten was vastgeschroefd; ik was galeislaaf en voor altijd; men gaf mij weinig beduidend werk en ik had tot alle vrijheid slechts zooveel ruimte als de lengte van mijn keten. Uit hoofde mijner veroordeeling, bekleedde men mij met een paar gele mouwen, als een zwaren misdadiger, waarvoor men wel op zijne hoede moest zijn; ik bragt elf maanden in dezen toestand door.

De zaal bevatte ongeveer vijf honderd mannen; sommigen waren op de banken geklommen, anderen rammelden met hunne keten, genen schreeuwden, tierden, vloekten enz. ik dacht, dat ik de hel betreden had; ik gevoelde zulke benaauwdheden, zulk een bangen angst, dat ze onmogelijk te beschrijven zijn; ik geloof, dat ik gestikt ware, zoo de tranen mij niet hadden verligt.....; toen was het mij zoet te schreijen. want mijn ongeluk had zijn toppunt bereikt.

Echter liet ik mij niet ter neder slaan; ik had het mijn vader beloofd, dat ik zou leven. Gedurende elf maanden verdroeg ik de uiterste gestrengheid der bagno's. Men zag mij aan als iemand, die gevreesd moest worden; men behandelde mij als zoodanig; desniettemin heb ik mij niet over mijne opzieners te beklagen gehad; dat was immers alles een gevolg mijner veroordeeling.

Ik knoopte betrekkingen aan met de aalmoezeniers, voornamelijk met den heer CHASTANG, tweeden aalmoezenier, die mij vele troostredenen toesprak. Dikwijls bezocht ik hem; dáár deed ik het verhaal van mijne ongelukken, en ik weende.... Eindelijk berustte ik in mijn lot en ik overwon mijne zwaarste droefheid; wel overviel mij eene blijvende treurige stemming, maar ik gevoelde mij toch niet ter nedergeslagen; ik had een straal van hoop; een innerlijk voorgevoel zeide mij, dat ik mijn gansche leven niet in de bagno's zou doorbrengen.

Ik werd door mijn advokaat aanbevolen aan den heer LEFEBVRE, opperste geneesheer bij de marine te Rochefort; deze laatste beval mij aan bij den heer FRIOCOURT, commissaris van marine, die aan 't hoofd stond van de dienst der galeislaven; weldra onderscheidde hij mij wegens de weinige betrekkingen, die ik met de overige veroordeelden had aangeknoopt; mijn gedrag behaagde hem en hij gebruikte mij als schrijver. Mijn toestand werd verbeterd. De debatten hebben het bewezen, op welke wijze hij van mij spreekt; ik heb groote verpligtingen jegens hem, en ik gevoel mij gelukkig, hem daarvoor openlijk mijne dankbaarheid te kunnen betuigen.

Mijn vader kwam mij tweemaal te Rochefort bezoeken; de eerste keer in 1851. Wat smarte in dat weêrzien!.... Alle mijne wonden werden op nieuw opengereten; het scheen mij, toen ik hem zag, dat ik mij niet meer in het bagno bevond; ik geloof dat ik toen meer leed dan bij mijne aankomst. Het aanschouwen van mijn vader bragt mij geheel mijn regtsgeding en de lasteringen in het geheugen, waarvan ik het slagtoffer geworden was; zonder twijfel bragt hij mij hoop, maar de hoop kon mijn leed niet vergoeden. Mijn vader was tevreden mij te zien en zooveel loftuitingen over mij te hooren; hij vond, dat ik dezelfde mensch gebleven was; niets was er in mijne manieren veranderd; inderdaad, het bagno was mijne plaats niet, ik zag de misdaad van zeer nabij, maar ik keerde er het hoofd van af.

(Vervolg hierna.)

(1) Een stuk hout of boom, drie el lang en eene halve el dik.

Publieke Vermakelijkheden.

Kon. Fransche Schouwb., Maandag, 10 Sept. 7 ure.

LA DAME BLANCHE, opéra comique en 3 actes; LE MARRAINE, vaudeville en un acte.

Advertentien.

DE PILLEN VAN HOLLOWAY,

zijn een uitmuntend middel in gevallen van galziekte. G..... D. L....., te Bloemendaal, was behebt met een galachtig gestel, menschloeden en ... hetwelk zijne spijsvertering zeer hinderlijk was, en hem dikwijls weken lang het bed deed houden. Het bezigde een aanzienlijk aantal verschillende geneesmiddelen waardoor zijn toestand zelfs nog verslimmerde. Zijn broeder beval hem vervolgens de pillen van Holloway aan; hij nam dezelven en na zes weken tijds was hij, volgens zijne eigen woorden zoo volmaakt hersteld, dat hij nooit meer zonder dit geneesmiddel bij voorkomende gelegenheid wil zijn.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt: Doosjes Pillen à ƒ 0.80, ƒ 1.85, ƒ 3.00, ƒ 6.75, ƒ 13.50, ƒ 20.50. Potjes Zalf à ƒ 0.80, ƒ 1.85, ƒ 3.00, ƒ 7.05, ƒ 13.85, ƒ 20.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij: J. M. VAN RENESSE, te 's Hage; bij B. ADAMA, te Amsterdam; bij L. J. GROOTENDORST, te Utrecht en bij J. STRAATMAN, Hoofd-depôthouder te 's Bosch, alsmede in HOLLOWAY'S Etablissementen te Londen, 244 Strand, en te New-York, 80 Maiden Lane. (921.)

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 7 September 1855.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**		
Ned. W. Schuld.	2 1/2	63 3/8, 13/16 3/4		Pct.	
Dito Certificat. .	3	76 1/16 76	*Hope* 1798/1816	5	102 7/8
Dito Dito . .	4	93 11/16 7/8	Dito 1828/1829	5	102 3/8
O. I. Leening. .	4	93 5/8 (11/16	Cert. 1831/1833	5	
Amort. Syndic.	3 1/2		Dito Dito	4 1/2	
Hand.-Maats. .	4 1/2	124	Dito *Hope* . . .	4	78 1/8
Belgie.			Dito *Stieglitz* .	5	
Certificaten. . .	2 1/2		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rothschild* .	2 1/2		Dito 1854 . . .	5	82 1/4 5/16
Frankrijk.			Inschr. Assig. .	6	
Obligatiën . . .	3		Certific. dito. .	6	
Spanje.			**Polen.**		
Nieuwe	1 1/4	19 3/16 5/16 3/16	Obligatiën . . .	4	71 1/4, 3/8
Dito Buitenl. .	3	37 7/8			
D° Binnenl. 6/m.	3	31 9/16 5/8 5/8	**Oostenrijk.**		
Bew. Sp. Com.		4 9/16	Metalliek . . .	5	62 [illegible]/16
Amort. Schuld.		4 3/16 3/8 3/8	Dito bet. Amst.	5	74 9/16 5/8 [illegible]
Portugal.			Dito Nation. .	5	67 3/4 11/16 [illegible]
Londen nieuwe.	3	40 1/2 5/8 5/8	Dito 1847 . . .	2 1/2	32 1/16 3/16
Dito uitgest . .	4		Dito 1851/1852	2 1/2	32 1/16 3/16

Braz. bij Roths. p. s. 500. 5 pct. 98 1/2; Mexic., te Lond. 3 pct. 20 1/16; dito Onb. 20 1/16; Ecuad. 3 5/16; Venez. 3 1/4 pct. 27 3/8; Peru 4 1/2 pct. 77 1/2.

(Gedrukt bij G. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.)